

παρουσιάσεις – εισηγήσεις

ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΤΩΝ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ ¹

Ναυσικά Λημναίου

Καθηγήτρια Κοινωνικής Εργασίας

Θεωρητικό Μέρος

I. Λόγοι που καθιστούν αναγκαία την ενίσχυση:

- Ανάπτυξη της τεχνολογίας και εκβιομηχάνισης, που ευνόησαν την αστικοποίηση.
- Εξελίξεις των Θετικών Επιστημών (Βιολογία, Φυσική) της Ιατρικής και των Κοινωνικών Επιστημών, επηρέασαν τα επίπεδα σωματικής, ψυχικής, κοινωνικής υγείας.
- Αλλαγές στους κοινωνικούς θεσμούς, κυρίως στην οικογένεια, γειτονιά, κοινότητα.
- Δημογραφικές εξελίξεις, αύξηση μέσου όρου ζωής και ποσοστού των ηλικιωμένων στον πληθυσμό, πληθυσμιακές μετακινήσεις.
- Αλλαγές στην αντίληψη για τη λειτουργία υποστηρικτικών και αλληλοϋποστηρικτικών δικτύων προστασίας.
- Ανάληψη ευθυνών από κεντρικά συλλογικά όργανα και το κράτος: Ανάπτυξη Κοινωνικής Πολιτικής, Κοινωνικής Ασφάλισης, Κοινωνικής Ασφάλειας.
- Ανάπτυξη εξειδικευμένων δικτύων υπηρεσιών που απαιτούν αυξημένους πόρους και ειδικούς, με αντίστοιχη συγκέντρωση ευθυνών σε μεγάλους κρατικούς, κυρίως φορείς.
- Παράλληλη τάση για αποκέντρωση των δικτύων ενίσχυσης και επαναφορά ευθυνών στα άτομα, οικογένεια, κοινότητα, την Ιδιωτική Πρωτοβουλία, την Εκκλησία, Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης.
- Αντίστοιχη ανάθεση αυξημένων ευθυνών από την Κεντρική Διοίκηση (το Δημόσιο) στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης και σχετική αύξηση ή μεταφορά πόρων προς αυτούς.

II. Ποιες είναι οι κοινότητες;

Κοινότητες όπου ζουν ή συμμετέχουν οι ηλικιωμένοι και όσες αντιμετωπίζουν ή χειρίζονται θέματα ηλικιωμένων. Κοινότητα μπορεί να θεωρηθεί κάθε ανθρώπινη ομάδα που τη συνδέουν στοιχεία κοινής ζωής ή ορισμένα κοινά ενδιαφέροντα ή έργα.

1. Παρουσίαση στη Δορυφορική ημερίδα του ΣΚΛΕ στα πλαίσια του 2ου Πανελληνίου Συνεδρίου Γεροντολογίας - Γηριατρικής της Ελληνικής Γεροντολογικής Εταιρείας. Αθήνα 6,7,8 Ιουνίου 1991.

Έτσι, κοινότητα θεωρείται ένα ίδρυμα, μια γειτονιά, χώρα ή συγκρότημα χωρών. Επίσης οι ηλικιωμένοι ενός χωριού ή μιας μητροπολιτικής περιοχής.

Υπό αυτή την έννοια κοινότητα, επίσης θεωρείται Ομάδα Οργανισμών που ασχολείται με θέματα ηλικιωμένων σε ένα Δήμο.

III. Πώς η Κοινωνική Εργασία - Κοινωνική Εργασία με Κοινότητες μπορεί να ενισχύσει την κοινότητα;

Η Κοινωνική Εργασία με Κοινότητες με τις δύο άλλες μεθόδους της Κοινωνικής Εργασίας, την Κοινωνική Εργασία με Άτομα και την Κοινωνική Εργασία με Ομάδες, αποτελεί ολοκληρωμένο εννοιολογικό, γνωσιολογικό, μεθοδολογικό σύστημα για επιβοήθηση ατόμων, ομάδων, ευρύτερων συνόλων στην αντιμετώπιση θεμάτων που εμποδίζουν την κοινωνική λειτουργικότητα και την ανάπτυξη ευνοϊκών επιπέδων ζωής.

Στόχος της: να βοηθήσει την κοινότητα στην επιδίωξη ισορροπίας ανάμεσα στις κοινωνικές ανάγκες και στους πόρους, στην ταυτόχρονη ολοκλήρωσή της σαν συμβιωτικής μονάδας, και τη βελτίωση επιπέδου ζωής της.

Ασκείται:

- α) από όλες τις υπηρεσίες Κοινωνικής πολιτικής - Κοινωνικής Πρόνοιας, για να συνδέονται με το πλέγμα των Οργανώσεων που εξυπηρετούν την Κοινότητα, αλλά και με την ίδια την Κοινότητα.
- β) από οργανώσεις - σώματα που σκοπεύουν να βοηθήσουν άμεσα γεωγραφικές ή ειδικές - λειτουργικές κοινότητες, να επιτύχουν: 1) σωστή οργάνωση και επίπεδα λειτουργίας, 2) καλύτερη συνεργασία και συντονισμό μεταξύ των κοινωνικών υπηρεσιών, που λειτουργούν σε αυτές, 3) την δημιουργία νέων υπηρεσιών, και την βελτίωση επιπέδου ζωής.

Τέτοια σώματα είναι: συντονιστικές επιτροπές ή συμβούλια όλων ή των σημαντικότερων Κοινωνικών Υπηρεσιών μιας Κοινότητας ή ενός ειδικού τομέα π. χ. Εθνικό ή Τοπικό Συμβούλιο Υπηρεσιών για τους Ηλικιωμένους. Επίσης οργανώσεις, ομοσπονδίες ή ομοσπονδίες Οργανισμών Κοινωνικής Πρόνοιας, Κοινωνικής Πολιτικής, Οικονομικής και Κοινωνικής Ανάπτυξης, Περιβαλλοντικού και Χωροταξικού - Οικιστικού Σχεδιασμού, Επαγγελματικών και Συνταξιοδοτικών Οργανώσεων, Διεθνών Οργανισμών Προστασίας των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Προστασίας των Ηλικιωμένων, Γραφεία Ανταλλαγής Πληροφοριών κ. ά.

Βασικά μέσα που χρησιμοποιεί: οργανωτικά πλαίσια εκπροσώπησης - αντιπροσώπευσης οργανισμών - ομάδων, π. χ. επιτροπές, συμβούλια, συσκέψεις, συνελεύσεις, διασκέψεις, διαβουλεύσεις.

Μέθοδοι που διευκολύνουν την άσκησή της: Μέθοδος Έρευνας και αποτίμησης αναγκών, Σχεδιασμού, προγραμματισμού και οργάνωσης, Εκπαίδευσης και Επικοινωνίας, Χρηματοδότησης και διοίκησης (για την Κοινωνική Εργασία με Κοινότητες).

Ρόλοι του Κοινωνικού Λειτουργού: Βοηθός - καταλύτης, συντονιστής, οδηγός στην εκμάθηση δεξιοτήτων, εμπειρογνώμων, σχεδιαστής προγραμμάτων, συνήγορος, εμπυχωτής, διαπραγματευτής, θεραπευτής κ. ά.

Πρότυπα άσκησης της Κοινωνικής Εργασίας με Κοινότητες.

- α) Κατά τον M. ROSS: Κοινοτική Ανάπτυξη
Κοινοτική Οργάνωση
Σχέσεις μέσα στην Κοινότητα
- β) Κατά τον J. ROTHMAN: Κοινοτική ή Τοπική Ανάπτυξη
Κοινωνικός Σχεδιασμός
Κοινωνική Δράση.

Β. Προτάσεις για την άσκηση της Κοινωνικής Εργασίας με Κοινότητα για υποστήριξη της Κοινότητας στην εξυπηρέτηση των Ηλικιωμένων.

Οι εξελίξεις που αναφέρθηκαν (στο Κεφ. Α Ι) έχουν συμβάλλει στην αύξηση του πληθυσμού στις περισσότερες χώρες της γης και ιδιαίτερα του ποσοστού και του αριθμού των ηλικιωμένων ατόμων μέσα σε αυτές, με αντίστοιχη αύξηση των ευθυνών των θεσμών και προγραμμάτων που ασχολούνται με την πληθυσμιακή αυτή ομάδα. Ταυτόχρονα αυξήθηκαν οι προσδοκίες - επιδιώξεις για ένα ικανοποιητικό επίπεδο ζωής για όλα τα άτομα, για κοινωνική δικαιοσύνη και τήρηση του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων για όλους.

Η τοποθέτηση αυτή δημιούργησε την πεποίθηση: 1) ότι με την ανάπτυξη της τεχνολογίας και των εκτεταμένων προγραμμάτων βελτίωσης του επιπέδου ζωής 2) την δημιουργία μεγάλων ιδρυμάτων, γενικών και ειδικευμένων, στον τομέα της κοινωνικής προστασίας και υγείας, που είναι συγκεντρωμένα σε μεγάλα αστικά και διοικητικά κέντρα, θα μπορούσαν να απαλυνθούν οι οικογένειες, κοινότητες από ένα ποσοστό της ευθύνης για την φροντίδα των ηλικιωμένων μελών τους.

Σε αρκετούς τομείς αυτό επιτεύχθηκε με τη βελτίωση του επιπέδου ζωής και υγείας μεγάλων σχετικά πληθυσμιακών ομάδων. Οι υπηρεσίες αυτές βοήθησαν στην αύξηση του μέσου όρου ζωής, παράταση της ζωής και επίτευξη μακροβιότητας. Συγχρόνως όμως διαπιστώνεται ότι απαιτούνται νέες δομές στην οργάνωση ζωής και εξυπηρέτησης:

- α) του μεγάλου αριθμού των ηλικιωμένων που παρουσιάζουν αυξημένη λειτουργικότητα, δυνατότητα για παραγωγική - δημιουργική απασχόληση, αυτενέργεια και αυτοεξυπηρέτηση, κατά το πρώιμο στάδιο της αποκαλούμενης, Τρίτης Ηλικίας.
- β) της σημαντικής ομάδας των πιο προχωρημένων ηλικιών, της Τέταρτης Ηλικίας, που έχουν αυξημένες ανάγκες φροντίδας για διατήρηση, όσο το δυνατόν, περισσότερο, των δυνάμεων, ενδιαφερόντων και σχετικής αυτονομίας τους, και
- γ) της συνεχώς αυξανόμενης ομάδας των υπερηλίκων της Πέμπτης Ηλικίας, που σε μεγάλο ποσοστό χρειάζονται αυξημένη και συνεχή φροντίδα, κυρίως κατά το τελευταίο στάδιο της ζωής τους, κατά μεγάλο τμήμα του οποίου είναι ενίοτε κατάκοιτοι.

Η περιθωριοποίηση και αδρανοποίηση των ηλικιωμένων που διατηρούν ακμαίες αρκετές δυνάμεις τους και η απομάκρυνσή τους, έστω και προσωρινά, από το σπίτι - οικογένεια - συχνά και την κοινότητα, δημιουργεί μεγάλη συμφόρηση σε χώρους που χρειάζεται να εξυπηρετούν ένα συνεχώς αυξανόμενο ποσοστό και αριθμό ηλικιωμένων, χωρίς να διατίθενται βοηθητικά ιδρύματα αποκατάστασης, ανάρρωσης κ. ά. που μειώνουν τον χρόνο παραμονής τους στα πρώτα.

Με την ανάπτυξη, ωστόσο, υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας, υγείας και νοσηλείας, που μπορούν να μεταφερθούν στο σπίτι γίνεται δυνατό, σε πολλές περιπτώσεις, η προστασία, νοσηλεία, ακόμη και η λήξη της ζωής, να συμβαίνει στο σπίτι, κοντά στην οικογένεια, μέσα στην Κοινότητα.

Επομένως μία σύγχρονη πολιτική που αφορά τους ηλικιωμένους απαιτεί: εξασφάλιση ικανοποιητικού εισοδήματος και πόρων ζωής, απασχόληση, για μερικούς και επαγγελματική και δημιουργική, ευνοϊκού όρους στέγασης, επιμόρφωση και ψυχαγωγία, συμμετοχή στην οικογενειακή ζωή και ενδιαφέρον για την οικονομική, κοινωνική, πολιτική και πολιτιστική ζωή της κοινότητας - χώρας τους. Κυρίως, όμως, συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων που αφορούν τη ζωή τους, και, κατά το δυνατόν, στην εφαρμογή των αποφάσεων αυτών. Απαιτεί, επίσης, μία πλήρη σειρά θεραπευτικών, αποκαταστατικών και υποστηρικτικών υπηρεσιών που να τους εξυπηρετεί σε όλες τις φάσεις της περιόδου αυτής της ζωής τους.

Μία τέτοια Πολιτική χρειάζεται να δίνει έμφαση:

- α) στην αποκέντρωση των υπηρεσιών, στην πρωτοβάθμια περίθαλψη, την ενεργοποίηση και την ανάθεση ευθύνης στους ηλικιωμένους, και στο περιβάλλον τους.
- β) στη μεταφορά υπηρεσιών μέσα στο ίδιο το σπίτι ή την οικογένεια του ηλικιωμένου, στη γειτονιά, στην κοινότητα, με σύγχρονη ενίσχυση προς τους θεσμούς αυτούς στην ανάληψη των νέων ευθυνών τους, που στηρίζεται στην αρχή “βοήθεια προς τους βοηθούμενους”. Τέτοια ενίσχυση μπορούν να προσφέρουν Προγράμματα διαφώτισης του κοινού σε θέματα: Κοινωνικής και Ψυχικής Υγείας, Υγιεινής και Νοσηλείας, Νοσηλευτικής περίθαλψης στο σπίτι, Φιλικών κατ’ οίκον επισκέψεων, Προγράμματα “Βοήθειας στο Σπίτι”, Προγράμματα Νοσηλείας στο Σπίτι, Συστήματα Ασφαλείας στο Σπίτι (TELE-ALARM) , Προγράμματα Τηλεϊατρικής, για όσους διαβιούν σε απομονωμένες περιοχές, κ. τ. λ.
- γ) στην ανάπτυξη δορυφορικών ιδρυμάτων, που μεταϊδρυματικά ή μετανοσοκομειακά, προσφέρουν ενδιάμεση κλειστή ή ημιανοικτή περίθαλψη για αποοσυμφόρηση των μεγάλων ιδρυμάτων από περιστατικά που χρειάζονται λιγότερο εντατική ή ειδική φροντίδα και ετοιμάζουν τον εξυπηρετούμενο για μεταφορά και παραμονή του στο σπίτι - οικογένειά του.
- δ) ώστε να υπάρχει:
 - 1) στην μεν μικροκλίμακα - τοπική κοινότητα, δήμο, πόλη - μία πλήρης κλίμακα υπηρεσιών για τους ηλικιωμένους με ελαστικά, ευέλικτα προγράμματα ανοικτής, ημιανοικτής, κλειστής, και κατ’ οίκον εξυπηρέτησης, που θα μπορούν εύκολα να αναπροσαρμόζονται προς τις επερχόμενες αλλαγές, και να αλληλοσυμπληρώνονται, να συντονίζονται και να εναρμονίζονται με τις ανάγκες και τις επικρατούσες αρχές, φιλοσοφία, γνώση και μεθόδους για τον τρόπο προσφοράς των υπηρεσιών τους.
 - 2) στην δε μακροκλίμακα: μία πλήρης, επίσης, κλίμακα κεντρικών υπηρεσιών, αλλά και υπηρεσιών σχεδιασμού, προγραμμάτων που θα έχουν στόχο: i) την ενημέρωση, υποστήριξη και υποβοήθηση των θεσμών και υπηρεσιών που λειτουργούν στην μακροκλίμακα, ii) τη σύνδεση της μικροκλίμακας με τις κατακτήσεις - γνώσεις, εμπειρία, που επιτυγχάνονται για τους Ηλικιωμένους στο Διεθνές επίπεδο και iii) αντίθετα μεταφορά στοιχείων, γνώσεων και εμπειρίας από την μικροκλίμακα προς την μακροκλίμακα και τον διεθνή χώρο.

Ποιος λοιπόν είναι και πώς μπορεί περαιτέρω να αναπτυχθεί ο ρόλος της Κοινωνικής Εργασίας με Κοινότητα και των Κοινωνικών Λειτουργών στην περίοδο αυτή των σημαντικών εξελίξεων και ανακατατάξεων που συνδέονται με τις αρχές και το σύστημα προσφοράς υπηρεσιών προς τους ηλικιωμένους από την Κοινότητά τους, στα πλαίσια μιας σύγχρονης αναπτυξιακής Κοινωνικής Πολιτικής;

Μία από τις αρχές που επικρατούν σήμερα στον τομέα της Κοινωνικής Πολιτικής στο διεθνή χώρο, όπως αναφέρθηκε, είναι η “Βοήθεια προς τους Βοηθούμενους”. Επομένως ευθύνη της Κοινωνικής Εργασίας να βοηθήσει την Κοινότητα (ηλικιωμένους - οικογένεια, κυρίως τις γυναίκες, πολίτες - ομάδες - θεσμούς) να συνεχίσει να προσφέρει διοίκηση και υπηρεσίες στους τομείς που ως τώρα έχει αναλάβει, και να ενεργοποιηθεί δημιουργικά για την ανάληψη και διεκπεραίωση των νέων της ευθυνών. Για να το επιτύχει όμως αυτό, η Κοινωνική Εργασία, χρειάζεται να βοηθηθεί και να αυτοβοηθηθεί για να ετοιμασθεί για να βοηθήσει την ανάπτυξη των νέων τομέων εργασίας που διαμορφώνονται. Μερικούς από τους οποίους έχει ήδη κληθεί αλλά χρειάζεται και περαιτέρω να κληθεί να επανδρώσει, και συγχρόνως να αναλάβει τους αντίστοιχους ρόλους, ώστε οι Κοινωνικοί Λειτουργοί:

- Να αναλάβουν τον σχεδιασμό - εφαρμογή νέων υπηρεσιών και προγραμμάτων.
- Να βοηθήσουν στην ανάπτυξη συνεργασίας μεταξύ των επαγγελματιών - ειδικών που χρειάζεται να απασχολούνται σε κάθε πρόγραμμα.
- Να επιτύχουν τη συνεργασία και το συντονισμό των υπηρεσιών, που λειτουργούν για την εξυπηρέτηση των ηλικιωμένων, των οικογενειών και της Κοινότητας.
- Να ενθαρρύνουν και αναπτύξουν τη συμμετοχή των ηλικιωμένων και ομάδων και θεσμών μέσα στην Κοινότητα στη λήψη αποφάσεων και τη χάραξη και εφαρμογή πολιτικής που τους αφορά.
- Να βοηθήσουν τη Διεθνή Κοινότητα και την Κεντρική, Περιφερειακή, Νομαρχιακή, Δημοτική, διοίκηση και ανταποκριθεί στα νέα δεδομένα που δημιουργεί η ανάγκη για αποκέντρωση και η αύξηση του αριθμού των ηλικιωμένων στον πληθυσμό.
- Κυρίως, να βοηθήσουν τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, στις νέες ευθύνες που καλούνται να αναλάβουν στη διοίκηση των “τοπικών υποθέσεων” που προβλέπει η διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 102 του Συντάγματος.

Ήδη από το 1983 στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, σε συνεργασία με το Υπουργείο Υγείας Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και το Υπουργείο Εσωτερικών, και με βοήθεια και χρηματοδότηση από το Υπουργείο Υ. Π. Κ. Α. και την Ε. Ο. Κ., ανατέθηκε η ίδρυση και λειτουργία των Κέντρων Ανοικτής Προστασίας των Ηλικιωμένων. Σήμερα λειτουργούν 240 περίπου ΚΑΠΗ σε Δήμους και Κοινότητες της χώρας. Το 1989 αυξήθηκαν οι ευθύνες για λειτουργία και για χρηματοδότηση των ΚΑΠΗ από τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, μειώθηκαν οι παροχές πόρων για τη λειτουργία τους από το Υπουργείο Υγείας Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και αυξήθηκαν, σχετικά, οι πόροι - επιχορηγήσεις από το Δημόσιο στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης για τη λειτουργία των ΚΑΠΗ και άλλων Υπηρεσιών της Κοινωνικής Πολιτικής.

Η Κοινωνική Εργασία έχει συμβάλει σημαντικά στον σχεδιασμό, στην ίδρυση, και λειτουργία των ΚΑΠΗ, και έχει αποκομίσει ανάλογες γνώσεις και πείρα στη διοίκηση και λειτουργία τους, καθώς και στον τομέα της επιβοήθησης των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην ανάληψη αυξημένης ευθύνης για την εξυπηρέτηση των ηλικιωμένων.

Έχουν πραγματοποιηθεί ήδη έρευνες αποτίμησης αναγκών, αξιολογικές μελέτες και δημοσιεύσεις σχετικά με τη λειτουργία των ΚΑΠΗ στα πλαίσια των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Ωστόσο, η άμεση εμπειρία που έχει το επάγγελμα σε σχέση με την ανάπτυξη, διοίκηση και λειτουργία των ΚΑΠΗ, και τη σύνδεσή τους με την Τοπική Αυτοδιοίκηση, χρειάζεται να μελετηθεί - αξιολογηθεί και από το ίδιο το επάγγελμα. Έτσι θα συναχθούν συμπεράσματα και θα εμπλουτίσουν τις θεωρητικές βάσεις της Κοινωνικής Εργασίας για τις αρχές, γνώσεις, μεθόδους και τεχνικές της Κ. Ε. που μπορούν και πρέπει να στηρίξουν την προσφορά της στον τομέα αυτό.

Συγχρόνως οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης έχουν αρχίσει διστατικά στην αρχή, αλλά τελευταία με σχετικά γρηγορότερο ρυθμό, με την υποκίνηση - υποβοήθηση του ίδιου του επαγγέλματος, να χρησιμοποιούν την Κοινωνική Εργασία - Κοινωνικούς Λειτουργούς για τη βελτίωση - αύξηση των υπηρεσιών τους προς τους δημότες τους. Από όσο γνωρίζουμε έξη Δήμοι της Περιφέρειας Αττικής έχουν προσλάβει Κοινωνικούς Λειτουργούς. Σε δύο από αυτούς, Ελευσίνα και Ελληνικό, σε συνεργασία με το Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας της ΣΕΥΠ του ΤΕΙ Αθήνας έχουν αναπτυχθεί Κεντρικές Κοινωνικές Υπηρεσίες (ΚΕΚΥ) του Δήμου επανδρωμένες με Κοινωνικούς Λειτουργούς. Μέσα από τις ΚΕΚΥ έχει αναπτυχθεί σύνδεση των ΚΑΠΗ με την Κεντρική Κοινωνική Υπηρεσία του Δήμου. Οι υπηρεσίες αυτές χρησιμοποιούνται συγχρόνως σαν Κέντρα Πρακτικής Άσκησης για τους Σπουδαστές των Τμημάτων Κοινωνικής Εργασίας των ΤΕΙ. Επίσης σαν Προγράμματα Πιλότοι προσφέρουν πρότυπα για την εφαρμογή αρχών και γνώσεων της Κ. Ε. , για την ανάπτυξη πολύτιμης εμπειρίας, και για την προετοιμασία και κατάρτιση στελεχών που θα χρησιμοποιηθούν στην επέκταση των ΚΕΚΥ καθώς και για την επιτυχή άσκηση της Κοινωνικής Εργασίας - Κοινωνικής Εργασίας με Κοινότητες στους ΟΤΑ.

Ως τώρα η Κοινωνική Εργασία με Κοινότητες έχει αναλάβει αρκετά σημαντική ευθύνη για την ανάπτυξη και εφαρμογή προγραμμάτων για τους ηλικιωμένους.

Τωρινός στόχος πρέπει να είναι να βοηθηθεί το ίδιο το επάγγελμα να εφαρμόσει περισσότερο εσκεμμένα και συνειδητά την Εργασία με Κοινότητες για να βοηθήσει πιο αποτελεσματικά τους "βοηθούμενους", δηλαδή, την Κοινότητα. Να συμβάλλει, δηλαδή, στη δημιουργία σε όλα τα επίπεδα - εθνικό, περιφερειακό, νομαρχιακό, τοπικό:

- 1) Σωμάτων ενημέρωσης, καθοδήγησης, συνεργασίας και συντονισμού.
- 2) Υπηρεσιών και προγραμμάτων στηρίξεως σωστών επιπέδων ασκήσεως της Κοινωνικής Εργασίας και προγραμμάτων Κοινωνικής Πρόνοιας και Κοινωνικής Πολιτικής.
- 3) Σωμάτων προσφοράς συμβουλευτικής εργασίας στον τομέα της σωστής ανάπτυξης και λειτουργίας προγραμμάτων για όλες τις ηλικίες και για τους ηλικιωμένους και για την αντιμετώπιση σημαντικών κοινωνικών προβλημάτων.

Αυτονόητο είναι, ότι δεν φθάνει να επιδιώξουμε συμμετοχή σε επιτροπές, συμβούλια και συλλογικά και συντονιστικά όργανα, αλλά να αναλάβουμε ευθύνη για τη συγκρότηση, την ανάπτυξη και τη σωστή λειτουργία τους.

Για την εργασία αυτή χρειάζεται να δοθεί χρόνος και ευθύνη για την πραγματοποίησή τους από την επαγγελματική απασχόληση του Κοινωνικού Λειτουργού. Συγχρόνως να συνειδητοποιηθεί από τους ίδιους τους Κοινωνικούς Λειτουργούς, και να γίνει αποδεκτό από την εργοδοσία, ότι πελάτες - εξυπηρετούμενοι των Κοινωνικών Λειτουργών και Κοινωνικών Υπηρεσιών στην άσκηση της Κοινωνι-

κής Εργασίας - Κοινωνικής Εργασίας με Κοινότητες είναι συλλογικά όργανα και σημαντικές ομάδες κύρους και ισχύος της ζωής της Κοινότητας και της χώρας. Και βεβαίως μεγάλες και μικρές πληθυσμιακές ομάδες της κοινότητας, που αντιμετωπίζουν προβλήματα ή χρειάζονται βοήθεια για τη βελτίωση του επιπέδου της ποιότητας της ζωής τους.

Για να επιτύχει τους στόχους αυτούς το επάγγελμα - Κοινωνική Εργασία - χρειάζεται να εξασφαλισθεί χρόνος απασχόλησης και δικαιοδοσία για την ανάπτυξη ευθυνών και ρόλο από τους Κοινωνικούς Λειτουργούς:

- 1) Στις Υπηρεσίες και Οργανώσεις Άμεσης Εξυπηρέτησης Πελατών, γιατί εξυπηρετούν έμμεσα την Κοινότητα, και συνδέονται με αυτή και με τις άλλες οργανώσεις - υπηρεσίες της, και
- 2) στις Υπηρεσίες και Οργανώσεις που εξυπηρετούν άμεσα την Κοινότητα.

Και στις δύο όμως περιπτώσεις χρειάζεται άμεση βοήθεια και υποστήριξη το επάγγελμα, για να διεκδικήσει τις θέσεις και τους ρόλους αυτούς και να τους αναπτύξει.